

MÁM SVŮJ SEN

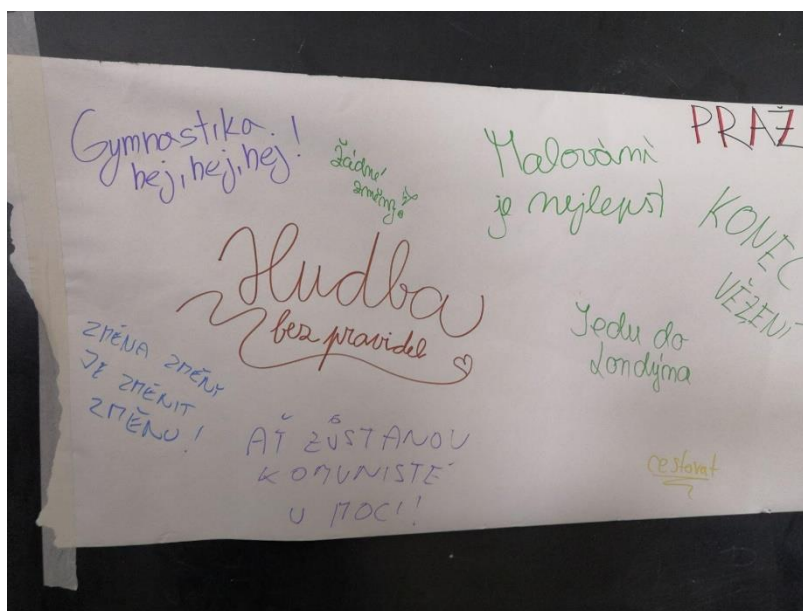
- Pro žáky 9. ročníku ZŠ
- Pro jednu třídu
- Doba trvání: 5 vyučovacích hodin

Program nabízí účastníkům pohled na rok 1968 očima postav žijících v jednom činžovním domě. Ve hře v roli si účastníci uvědomí, jaké dosahy měla invaze na obyčejné lidi a jak mnohdy změnila jejich životní sny, plány a představy.

Účastníci se atraktivní a interaktivní formou seznámí s historickými reáliemi a lidskoprávní problematikou a obohatí si tak schopnost samostatně kriticky reflektovat společenskou skutečnost našich dějin a budovat vědomí toho, že historické události neprobíhají mimo naše mikrosvěty.

Pomocí hry v roli objeví, co pro jejich postavy znamenala 50. léta, zakusí pocit blížící se svobody během pražského jara a pocity během následné okupace, učiní určitá rozhodnutí a uvědomí si konkrétní následky svých činů. Ve hře v roli pocítí, co znamená ztratit svůj životní sen a co je naopak zapotřebí pro jeho naplnění obětovat.

Cílem programu je uchopit pojmy pražské jaro a okupace, získat názor na tyto události, vidět tuto historii i z jiného pohledu, uvědomit si, že se dané situace týkají každého z nás, a fakt, že každý neseme určitou zodpovědnost za to, co se může stát. Žáci si také uvědomí, co jsou lidé schopni udělat, aby se splnil jejich životní sen.

Míčková, Jitka: Mám svůj sen – Malostranská zeď. 2019. Fotograf. Post Bellum. Web. 11. 1. 2019

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Téma č. 1 Dům se představuje – 45 minut

V úvodní hodině se účastníci dostanou do role obyvatel jednoho pražského domu. Nejprve si žáci pomocí her a cvičení z dramatické výchovy ujasní svou postavu (vlastnosti, věk, zájmy), zkonkretizují si její životní sen, vytvoří rodiny a v prostoru se seskupí jako obyvatelé jednoho činžovního domu. Uvědomí si, jak se žilo lidem v 60. letech.

Téma č. 2 Vzpomínky na 50. léta – 45 minut

V této části programu se žáci seznámí s metodou hry v roli, sami jednu z postav programu vytvoří, seskupí se do rodin obývajících jeden činžovní byt a připomenou si, co pro některé lidi znamenala 50. léta.

Téma č. 3 Pražské jaro – 45 minut

Žáci se přesunou do doby během pražského jara. Na základě konkrétních aktivit si uvědomí uvolnění režimu, poznají optimistickou náladu, která během této doby panovala, ve hře v roli vyjádří své pocity.

Téma č. 3 Okupace a co následovalo – 45 minut

Srpnová okupace zcela změnila situaci a životní plány našich postav. Čeká je rozhodnutí, zda podepsat, či nepodepsat souhlas se vstupem bratrských vojsk. Na základě tohoto rozhodnutí žáci v roli dané postavy pociťují i konkrétní dopady na jejich život a budoucnost.

Téma č. 5 Reflexe – 45 minut

Poslední část formou diskuze v kruhu reflektuje prožité dramatické situace nastolené v programu, účastníci porovnávají dané události z pohledu různých postav objevujících se ve hře, snaží se pochopit důvody pro jejich jednání a chování. Dochází také k prolínání historie se současností, a to na základě zveřejnění vlastních snů, které si žáci zapisovali v úvodní části.

Materiál: Karty postav (Příloha 5.1.1.), fixy, velký papír, papír s časovou osou, papírová lepítka na jmenovky, nástěnka, obrázky a informace na domovní nástěnku: rok 1967 – komunistická propaganda – viz metodická část + úklidový rozpis, nápis „Bude železná neděle – již tento týden!“, text vzpomínky pro každou rodinu (Příloha 5.1.2.), napsaný rok 1968 (je možné si připravit plakáty Beatles, Beach Boys, fotku Micka Jaggera nebo jiné „máničky“), hudba pražského jara, popis situací z pražského jara pro každou rodinu (Příloha 5.1.3.), titulky z novin (Příloha 5.1.4.), balicí papír na zeď, fixy, kravata pro soudruha Koláře, nahrané zvuky letadel, tanků, rozhlasová nahrávka o vstupu vojsk na naše území (Příloha 5.1.5.), dokument o okupaci (Příloha 5.1.6.), balicí papír na malostranskou zeď, fixy, kravata (postava soudruha Koláře), formulář na podpis: „Souhlasím se vstupem vojsk do ČSSR“ (Příloha 5.1.7.), tužka, papírky s životními sny, audionahrávky – pamětníci (Příloha 5.1.8.), papíry.

METODICKÝ BLOK

2.5.1 Téma č. 1 Dům se představuje (45 min)

1. hodina

Forma a bližší popis realizace

V úvodní hodině se účastníci dostanou do role obyvatel jednoho pražského domu. Nejprve si každý pomocí her a cvičení z dramatické výchovy ujasní svou postavu (vlastnosti, věk, zájmy), zkonkretizují si její životní sen, vytvoří rodiny a v prostoru se seskupí jako obyvatelé jednoho činžovního domu. Uvědomí si, jak se žilo lidem v 60. letech.

Hra v roli pro žáky znamená zážitek, je potřeba žákům zdůraznit, že je to hra bezpečná, že si v roli někoho jiného mohou zkusit rozhodnutí, která ve svém skutečném životě nikdy nemusejí udělat. Také je třeba říct, že možná budou hrát i postavu, s jejichž názory nemusí souhlasit – i to je výzva, zkusit si něco, co sám nikdy nepoznám.

Aktivita rozvíjí **občanské a sociální schopnosti** – žák účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu.

Metody

Asociace, učitel v roli, hra v roli, boční vedení, sochy / živé obrazy (stronzo= zastavený pohyb).

Pomůcky

Karty postav (Příloha 5.1.1.), fixy, velký papír, papír s časovou osou, papírová lepicí páska na jmenovky, nástěnka, obrázky a informace na domovní nástěnce: rok 1967 – komunistická propaganda – viz metodická část + úklidový rozpis, nápis „Bude železná neděle – již tento týden!“ atd. Pro učitele na hru v roli domovnice/domovníka zástěra, šátek nebo čepice.

Podrobně rozpracovaný obsah

- **Asociace na pojem „svoboda“**

Každý řekněte slovo, které vás napadne na pojem „svoboda“.

- **Návnada (5 min)**

Popřemýšlejte a napište na velký společný papír svůj budoucí životní plán (sen) na příštích pět, deset let...

Na konci workshopu v rámci reflexe dojde k přemýšlení, zda v roce 1969 bylo možné svůj životní plán uskutečnit a co by pro to daní postava musela obětovat.

- **Přesun v čase (5 min)**

Společně se teď přesuneme v čase do roku 1967.

Vyznačit na časové ose základní údaje (1918, 1939–1945, 1948, 1967) a doplnit daná data nejdůležitější událostí.

V této části se rozvíjí u žáků **kompetence komunikace v mateřském jazyce** – žák naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, rozumí různým typům textů a záznamů, přemýšlí o nich, reaguje na ně. Je velmi důležité přiblížit žákům 60. léta, zmínit jejich

uvolnění, ale zároveň konkretizovat některá fakta (jaká byla nejčastější povolání, jaký byl plat, co kolik stálo apod.). Lze využít i ukázky z knih, které jsou uvedené v metodických materiálech.

- **Rozdání karet postav (5 min)**

Žáci mají dostatek času na pročetí informací o jejich postavě (Příloha 5.1.1.).

Pokud máte ve třídě méně žáků, než je postav, lze některé postavy vyřadit se slovy, že s nimi normálně bydlí, ale zrovna v danou situaci jsou v práci, u příbuzných, na pracovní cestě apod.

Aktivita rozvíjí **kompetence komunikace v mateřském jazyce** – žák rozumí různým typům textů a záznamů, přemýšlí o nich.

Velmi podstatný je čas na pročetí, někdo čte pomaleji, někdo rychleji – je velmi důležité dát každému dostatečný čas.

- **Vstup do postavy + situace a foto ze života (5 min)**

Běžný den v roce 1967 v Praze vedený lektorem – chůze podle nálad či cíle cesty:

Postava spěchá v pondělí ráno do práce, do školy - stranzo – co snídám?; stojím ve frontě – na co?; čtu si – co?; jsme ve škole nebo v práci; vařím – co? Lektor se u kohokoli po stranzu zastaví a zeptá se ho, např. co snídá, na co čeká, co dělá, s kým jde odpoledne ven apod.

Tato aktivita rozvíjí **občanské a sociální schopnosti** – žák účinně spolupracuje ve skupině, na základě poznání a přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce; **kompetence komunikace v mateřském jazyce** – reaguje na text či zadání a tvořivě ho využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění.

- **Zveřejnění informací o postavách v kruhu (5 min)**

Krok vpřed udělá ten, kdo chodí na SŠ, kdo vystudoval odbornou školu, kdo je zaměstnán, kdo má rád hudbu, literaturu, kdo má za sebou nějakou špatnou zkušenost z minulosti, kdo studuje vysokou, kdo by chtěl studovat vysokou, kdo byl vyhozen z VŠ, kdo má děti, kdo bydlí s rodiči, kdo dělá práci, která ho baví atd. (Vycházíme z informací o postavách z občanského průkazu.)

Tato aktivita pomáhá žákům ujasnit si, co jsou za postavu, zároveň také vnímají rozdíly mezi dalšími postavami, tedy rozvíjí **občanské a sociální schopnosti**. Je potřeba, aby se žáci vzájemně poslouchali, aby věděli, kdo patří do jejich rodiny.

- **Najít svou rodinu + tvorba bytu (10 min)**

Vytvořte si teď svůj byt pomocí židlí, napište si cedulky s příjmením každé rodiny na dveře, jmenovky pro každou postavu, sen postavy (každá postava si napíše na papír svůj sen – inspiruje se kartou postavy, jejími plány a povahou, nalepí si ho na opěradlo židle viditelně.

Při této aktivitě dochází k rozvoji **kompetence sociální a personální** – žák na základě přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí (rodinných příslušníků) a najít pro svou postavu její životní sen.

- **Domovní schůze (5 min)**

Pedagog v roli domovníka u nástěnky vyzve rodiny, aby se představily, protože se do domu před pár dny nastěhovala rodina Kopřivových. Domovník vede schůzi, zapisuje, kdo bude uklízet dnes, kdo zítra apod. Na nástěnce je komunistická propaganda. Domovník končí schůzi slovy: „A já pevně věřím, že spolu budeme vycházet a ve všem podporovat naši ČSSR a naše bratry ze Sovětského svazu! A teď se rozejděte do svých bytů.“

Při všech domovních schůzích lektor či pedagog velice improvizuje. Je dobré vzít do hry nápady žáků, představit je ostatním rodinám, hrát s nimi hru (například rozhovorem: „Co váš pes, pane Černík? Už jsem ho dlouho neslyšela štěkat. Vy jste ho konečně dal k příbuzným? Apod.).

Rozvíjí se **občanské a sociální schopnosti** – žák poznává vztahy mezi ostatními obyvateli domu, sám s nimi komunikuje, představuje se, přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, formuluje myšlenky, reaguje na učitele v roli domovníka, vede dialog – rozvíjí **komunikaci v mateřském jazyce**.

- **Rodinná fotografie „Večer v rodinném kruhu“ (5 min)**

Pedagog vyzve žáky (jednotlivé rodiny), aby se vrátili do svých bytů, a než napočítá do deseti, udělali živý obraz, jak vypadá večer u nich doma.

Žák spolupracuje ve skupině, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevnování dobrých mezilidských vztahů, vnímá rozdíly ve vztazích mezi lidmi (obyvateli domu), rozvíjí tedy **občanské a sociální schopnosti**. Také zadaný text zpracovává divadelní formou (tvorba živých rozehraných obrazů), tedy se u něj rozvíjí **kulturní povědomí a vyjadřování**.

Jde o improvizaci, tedy je dobré například počítat od deseti s tím, že až bude deset, nikdo se již nehýbe.

2.5.2 Téma č. 2 Vzpomínky 50. léta (45 minut)

2. hodina

Forma a bližší popis realizace

Žáci si připomenou, co pro jejich postavy (jejich rodiny) znamenala 50. léta formou živého obrazu (2 fotografie z rodinného alba). Ke každé fotografii může každá rodina přidat svůj vlastní komentář. Jedna fotografie se týká osobního života (tu vymýšlejí účastníci sami), druhá je ovlivněna politickým vývojem té doby (tu dostanou popsanou na papíru).

Metody

Živé obrazy s použitím titulků (komentáře).

Pomůcky

Text vzpomínky pro každou rodinu (Příloha 5.1.2.)

Podrobně rozpracovaný obsah

- **Prohlížení alba – večer v rodinném kruhu**

Každá rodina v tomto domě má za sebou nějakou minulost, něco, co poznamenalo jejich život ve 40. a 50. letech. Na co obyvatelé často vzpomínají? Co se stále objevuje v paměti rodině Kamila Černíka, na co vzpomínají Boříkovi?

Fotografie z rodinného alba, které vytvoří účastníci jako živý obraz.

Vysvětlit metodu živého obrazu (stejný princip jako u foto ze života na začátku hry). Nyní žáci tvoří obraz ve skupině, nemusí všichni představovat sebe (pokud se to týká babičky, představují její rodinu apod.), navíc mohou doplnit komentář či titulek, první obraz vymýšlí dle vlastních nápadů, druhý na základě textu (Příloha 5.1.2.). Domluví se v rodinách, která situace je pro jejich rodinu důležitá, která nejvíce poví něco o jejich minulosti. Na přípravu mají 10 - 15 minut.

Žáci musí pozorně číst text a pochopit ho a ztvárnit ho živým obrazem – musejí zformovat slova do postoje, tedy rozvíjí **komunikaci v mateřském jazyce**, zároveň si při čtení textu snaží uvědomit rozdíly mezi 50. a 60. lety (jiný nátlak, tresty: vězení, vystěhování, pracovní tábory, trest smrti), rozvíjí se u nich **občanské a sociální schopnosti**.

Opět je velice důležité žáky obcházet, poradit jim, pobízet je k pohybu.

Míčková, Jitka: Mám svůj sen – Z rodinného alba. 2019. Fotograf. Post Bellum. Web. 11. 1. 2019

Dovysvětlit 50. léta, jaký byl rozdíl oproti 60. letům – jiný nátlak, tresty: vězení, vystěhování, pracovní tábory, trest smrti.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

2.5.3 Téma č. 3 Pražské jaro (45 minut)

3. hodina

Forma a bližší popis realizace

V této části si žáci zakusí ve hře v roli pocit svobody během pražského jara.

Metody

Učitel v roli, hra v roli, narativní pantomima, boční vedení, diskuse, rozehrané etudy, reflexe.

Pomůcky

Na nástěnce napsaný rok 1968 (je možné si připravit plakáty Beatles, Beach Boys, fotku Micka Jaggera nebo jiné „máničky“), hudba pražského jara, popis situací z pražského jara pro každou rodinu (Příloha 5.1.3.), titulky z novin (Příloha 5.1.4.), balicí papír na zeď, fixy, kravata pro soudruha Koláře.

Podrobně rozpracovaný obsah

- **Druhá domovní schůze – únor 1968 (5 min)**

Na domovní nástěnce se objevují plakáty Beatles, Beach Boys, skautská lilie, Neckář + Vondráčková + Kubišová, Gott, Mick Jagger. Domovník (pedagog v roli) svolává pravidelnou schůzi (neděle v 9 hod) (*Kdo měl tento týden službu, kdo je po něm? Zase nebylo vytřeno před sklepem!*). Při tomto monologu si všimne máničky připíchnuté na nástěnce: „Kdo sem přišpendlil tyhle hrůzy, co to je za máničky?“ Obrázky sundá, možná roztrhá... Monolog ukončí slovy: *Ať už se to vícekrát neobjevuje, stejně to musím nahlásit vejš.*

- **Procházka Prahou na jaře 1968 – hudba, titulky z novin, improvizované rozhovory (5 min)**

Pedagog provází postavy na jarní vycházce: *Je neděle před obědem a rodiny vyšly na procházku do Prahy – všímají si takové nové jarní Prahy, něco pozitivního a nadějného je cítit ve vzduchu.*

Na stěnách jsou vyvěšené plakáty, zní hudba (např. Časy se mění – Golden Kids), do toho pedagog v roli kamelota vyvolává novinové titulky a rozdává je postavám – rodiny se setkávají na ulici a vedou na základě novinových titulků improvizované rozhovory.

Po procházce jde každá rodina domů.

- **Rozhovor se stranickým zástupcem soudruhem Kolářem (5 min)**

Domovnice: *Svolávám vás na nečekanou schůzi, ale myslím, že je potřeba se ptát? Přijde k nám soudruh Kolář z úřadu a rád vám zodpoví vaše dotazy na to, co se tedy v naší politice děje? Mluví se o nějakých změnách? Co na to soudruh?*

Žáci se za postavy ptají, využívají novinových titulků. Domovnice může skupinu podporovat svými dotazy.

- **Co se děje za dveřmi bytů: rozehrané etudy (25 min)**

Pražské jaro se dotklo i plánů obyvatel domu v Sokolovské ulici v Praze 8. Co se změnilo u nich doma? Co jim tak svobodné a nadějně pražské jaro přineslo?

Každá skupina (rodina) dostane popis situace, kterou prožil daný obyvatel s rodinou či kamarády z domu na jaře 1968. Žáci ve skupinách sestaví a sehrají krátké etudy událostí sepsaných na lístkách. Hra začíná s pomyslným otevřením dveří bytu...

Zde musí pedagog obcházet žáky, zda všemu rozumí a nepotřebují pomoc. Také je pobízí, aby si danou aktivitu hned zkusili, rozehráli.

V předcházejících aktivitách by si žáci opět měli uvědomit změny ve společnosti během pražského jara. Rozvíjí se **občanské a sociální schopnosti** – žák na základě přijetí role pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce, podílí se na utváření dobré atmosféry v týmu, přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy.

- **Nápisy na zdi (5 min)**

Za týden v neděli jdete opět na procházku náhodou kolem jedné malostranské zdi (velký balicí papír přilepený na zdi), kde je velký nápis – Konečně je tu jaro! – tam můžete napsat vaše pocity z tohoto období.

Na zeď žáci píšou své pocity z pražského jara, je potřeba je zformulovat třeba jen do slovního spojení či hesla, rozvíjí se **kompetence komunikace v mateřském jazyce**. Důležité je, aby si uvědomili, co to znamenalo pro jejich postavy, pro dobu, ve které žili – **rozvívají se schopnosti občanské a sociální**.

Je vhodné k této aktivitě pustit hudbu, např. Časy se mění od Golden Kids. Také sama domovnice může psát na zeď – podpoří tak první odvážlivce.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

2.5.4 Téma č. 4 Okupace a co následovalo – 45 minut

4. hodina

Forma a bližší popis realizace

Žáci ve hře v roli pocítí sílu okupace, následně učiní rozhodnutí o souhlasu se vstupem vojsk Varšavské smlouvy na naše území a uvědomí si konkrétní následky svého rozhodnutí. Jako postavy ve hře pocítí, co to znamená buď ztratit, nebo za jakých podmínek si splnit svůj životní sen.

Metody

Hra v roli, učitel v roli, pouštění dokumentu, reflexe, improvizovaný rozhovor.

Pomůcky

Nahrané zvuky letadel, tanků, rozhlasová nahrávka o vstupu vojsk na naše území (Příloha 5.1.5.), dokument o okupaci (Příloha 5.1.6.), balící papír na malostranskou zeď, fixy, kravata (postava soudruha Koláře), formulář na podpis: „Souhlasím se vstupem vojsk do ČSSR“ (Příloha 5.1.7.), tužka.

Podrobně rozpracovaný obsah

- **Okupace (10 min)**

Rodiny jsou doma, je léto 1968. Je noc, Zavřete si oči a jen poslouchejte do té doby, než vám řekneme, abyste oči otevřeli.

Lektoři pustí zvuky letadel a tanků a nahrávku z prvního vysílání čs. Rozhlasu (Příloha 5.1.5.)

Reflexe: *Co se stalo? Co vás napadá?*

Vaše rodiny ráno vyšly do ulic – co viděly? Na to se teď podíváme společně.

Žáci se posadí tak, aby viděli na projektor či plátno. Lektor pustí záznam z okupace (Příloha 5.1.6.).

Program vychází z toho, že nějaké informace o okupaci žáci vědí, ale přesto je potřeba počítat s tím, že tomu tak není. Záleží to vždy na skupině, se kterou je program realizován. Je dobré, když si tuto skutečnost nejprve prožijí na základě poslechu zvuku (zvuky tanků a letadel) a pak se jim přečtou vzpomínky pamětníků, aby si vytvořili nějaké obrazy, představy. Některé skupiny potřebují ještě mimo roli dovysvětlit, co se přesně stalo, ale také se tyto informace mohou přesunout až na závěrečnou reflexi, aby to nepřerušovalo plynulost programu. Poslechem vzpomínky a poté vytvořením konkrétního obrazu, představy se rozvíjí **komunikace v mateřském jazyce**.

- **Nápisy na zdi (5 min)**

Pocity z okupace: *Co by vaše postavy po této procházce napsaly na malostranskou zeď?*

Na zeď žáci píšou své pocity z pražského jara, je potřeba je zformulovat třeba jen do slovního spojení či hesla, rozvíjí se **kompetence komunikativní**. Důležité je, aby si uvědomili, co to znamenalo pro jejich postavy, pro dobu, ve které žili – rozvíjí se **občanské a sociální schopnosti a komunikace v mateřském jazyce**.

Opět je dobré tuto akci podpořit hudbou – Karel Kryl „Bratříčku, zavírej vrátka.“

- **Přesun v čase o rok dál – listopad 1969 - Třetí domovní schůze (5 min)**

Už půl roku je naše země okupována sovětskými vojáky. Život a nálada se výrazně oproti pražskému jaru změnila, lidé jsou opět za svoje názory vyhazováni z práce, ze škol. Občas se najde někdo, kdo proti nastávajícímu režimu zabojuje – jako student Jan Palach, zdá se to být jako marný boj...

Druhý učitel v roli domovníka opět svolává schůzi prvotně kvůli nepořádku na chodbě – na nástěnce je fotografie Jana Palacha a jeho pohřeb, nějaké letáky o okupaci.

Domovníka: *Zase je tu šílený nepořádek. Kdo dnes uklízí? No jistě, Boříkovi, naši skautíci...Ale to teď nechme stranou. Přijde za námi soudruh Kolář a přinese velmi důležitý dokument – Souhlas s okupací – tak doufám, že všichni vědí, že to mají podepsat. On už vám k tomu soudruh řekne sám, proč je to tak důležité.*

Zde je důležité, aby si žáci uvědomili, že se doba opět změnila, vhodné je zmínit, že začala tzv. normalizace, a pojem vysvětlit. Postavy by měly jasně vědět, že jim opět hrozí nebezpečí, že jsou opět pod kontrolou, a co by jim případně hrozilo, kdyby se postavili proti. Určitě je potřeba se zmínit o Janu Palachovi, ale protože je to velké téma samo o sobě, příliš se v tom neztratit. Rozvíjí se opět **sociální a personální schopnosti** – žáci v roli pozitivně ovlivňují kvalitu hry, podílí se na utváření atmosféry hry. Žák v hledání argumentů, proč souhlas podepsat/nepodepsat, využívá myšlenky druhých jako východiska pro svá sdělení a navazuje na ně, rozvíjí komunikační a argumentační dovednosti, tedy **komunikaci v mateřském jazyce**.

- **Souhlas s okupací (20 min)**

Přichází pedagog v roli pracovníka z odborové komise a přináší formulář, ve kterém se podepisuje souhlas s okupací ČSSR. Obchází jednotlivé rodiny společně s domovníkem a nutí je k podpisu. Pokud podepíší, chválí je, pokud ne, ničí (škrtá, trhá) jejich sny, které mají napsané na svých bytech. Domovník přitakává, vyhrožuje, jak to s nimi skončí, pokud nepodepíší, ať si vzpomenou, jaké měli plány apod.

Při podepsání/nepodepsání souhlasu s okupací se žáci musejí nějak rozhodnout, zvážit pro a proti, uvědomit si, co jsou schopni obětovat pro svůj cíl, uvědomují si zodpovědnost za svá rozhodnutí, posuzují a hodnotí jevy, procesy, události a problémy ve svém okolí z různých úhlů pohledu, rozvíjí tedy **kompetence kulturního povědomí a vyjadřování**.

- **Výstup z role, konec hry (5 min)**

Pedagog ukončuje hru: *Naše hra je u konce. Proto vystupte ze svých postav, sundejte si vizitky, židle z bytů postavte opět do kruhu a posadte se na ně. Budu počítat od deseti do jedné, až bude jedna, jste opět každý sám sebou. V duchu si řekněte své vlastní jméno. Bude rok 2019 a naše hra skončila.*

V této aktivitě musíme dbát na to, aby opravdu žáci své postavy opustili – musejí sundat jmenovky své postavy – pro opuštění postavy je vhodná technika počítání od 10 do 1 s tím, že když se řekne jedna, je už opět každý sám sebou. Také pomůže seskupit židle do kruhu, což i vizuálně ukončí hru (zrušení bytů).

2.5.5 Téma č. 5 Reflexe – 45 minut

5. hodina

Forma a bližší popis realizace

V závěrečné reflexi by žáci měli zhodnotit program, který prožili. Reflexe se vede v kruhu formou otázek a diskuze, žáci se dívají na své postavy s odstupem zažité hry, vracejí se k jednotlivým situacím, ale nejvíce k závěrečnému rozhodování o souhlasu s okupací. Také shlédnou pamětnický dokument o roku 1968 a poslechnou si audionahrávky některých pamětníků z archivu Paměť národa. Také si připomenou svůj současný sen, přečtou ho a přemýšlí, zda by se jim v roce 1969 mohl splnit.

Metody

Řízená diskuse, otázky, poslech.

Pomůcky

Papírky s životními sny, audionahrávky – pamětníci (Příloha 5.1.8.).

Podrobně rozpracovaný obsah

1. Reflexe hry v roli – pocity, situace, jak jste se vžili, jak se vám rozhodovalo – proč jste za svou postavu souhlas s okupací podepsali a proč ne? Podpis se zde stává jakýmsi stvrzením vlastního snu...
2. Příběhy pamětníků – poslech nahrávek.
3. Splnil by se váš sen v této době? Byly vaše sny hodně rozdílné oproti snům postav z workshopu? Proč se některým lidem jejich sny nevyplnily? Co za to může? Režim. Hrozí něco takového v dnešní době? V čem by to bylo jiné? Co můžu dělat pro to, aby se to znovu nestalo?
4. Dalo se s tím tenkrát vůbec něco dělat? Víte, kdy se tento převrat podařil? Sametová revoluce v roce 1989. Proč se to povedlo?
5. Ptejte se rodičů, prarodičů na jejich vzpomínky.

Reflexe rozvíjí **kompetence občanské a sociální schopnosti** – žák respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, posuzuje a hodnotí jevy, procesy, události a problémy ve svém okolí z různých úhlů pohledu, chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv; **kompetence komunikace v mateřském jazyce** – žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky, rozvíjí komunikační a argumentační dovednosti, naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuze, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje; **kompetence kulturního povědomí a vyjadřování** – žák si uvědomuje zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů, diskutuje o nich.

MANUÁL PRO ŽÁKA PO SKONČENÍ PROGRAMU ČI JAKO PODPORA PRO JEDNOTLIVÉ AKTIVITY

Mám svůj sen

Každý máme svůj sen a pevně doufáme, že se splní.

- Co když tomu ale doba nepřeje?
- Co když se do cesty postaví situace, která náš sen změní nebo ho dokonce zcela vymaže? Můžeme to nějak ovlivnit?
- Co je důležité pro naplnění našich snů?
- Co jsme schopni pro naplnění našich snů udělat, co jsme ochotni obětovat?
- Liší se naše sny od snů našich rodičů a prarodičů? Měli oni stejnou možnost pro jejich naplnění?

Přesuň se do nedávné minulosti, staň se někým jiným a prožij v této roli události, na které si možná ještě pamatují tvoji rodiče či prarodiče. Možná pochopíš, jak se jim žilo, kde brali odvahu a co jim naopak nahánělo strach. Možná pochopíš, proč jejich touhy nebyly naplněny, nebo co museli obětovat, aby se jejich sen splnil. Prožij příběhy lidí z jednoho pražského domu, které se skutečně staly...staň se jedním z nich.

Dům se představuje

• Asociace na pojem „svoboda“

Řekněte (napíšte) slovo, které vás napadne, když se řekne „svoboda“.

Když se řekne svoboda, napadne mne _____.

• Můj sen

Popřemýšlej a napiš si svůj životní plán (sen) na příštích pět, deset let.

V příštích letech bych chtěl (-a) _____.

• Přesun v čase

Za chvíli se přesuneme v čase. Máme zde vyznačené některé údaje, kam si doplníme, co o nich víme.

1918 _____
1939 _____
1945 _____
1948 _____

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Ted' se přesuneme do roku 1967. Jaký vládní režim v naší republice? Jaký rozdíl je mezi 50. a 60. lety? Důležitým momentem je, že v roce 1960 proběhla rozsáhlá amnestie, kdy bylo propuštěno mnoho lidí odsouzených z politických důvodů, atmosféra v naší republice se začala uvolňovat.

- **Kdo jsem?**

Každý z vás teď dostane kartu, na které je popsána postava, kterou po dobu programu budete hrát. Je velká výzva jednat jako ona, přemýšlet jako ona, rozhodovat se za ní, tím více, pokud vám je nesympatická nebo zastává zcela odlišný názor než vy. Přečtěte si všechny informace, pokud se chcete na něco zeptat, ptejte se. Každá postava je jiná – jinak stará, má jiné zájmy, jiné přesvědčení, jiné názory. V našem příběhu se setkáš například s rodinou Černíkových. Zde jsou jejich občanské průkazy.

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Kamil Černík

Věk: 18 let

Vzdělání: Střední odborné učiliště + večerní gymnázium

Povolání: Obsluha stavebních strojů na stavbě

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Praha

Rodinné zázemí: Žije jen s matkou a babičkou, otce nikdy nepoznal.

Názory, zájmy: Zájem o humanitní vědy, momentálně se pilně učí na přijímačky na Vysokou školu zemědělskou a večerně si dodělává gymnázium. Miluje hudbu, hraje na kytaru, často s kamarády přemýšlí o založení kapely.

Jeho sen: Jet se svou kapelou na turné na Západ!

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Klára Černíková

Věk: 38 let

Vzdělání: Střední odborná škola, vyučená prodavačka

Povolání: Prodavačka v zelenině

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: České Budějovice

Rodinné zázemí: Syn Kamil, matka Květoslava Černíková, manžela nikdy neměla, otce Kamila považuje za nezvěstného.

Názory, zájmy: Má sestřenicí v Londýně, která tam nedávno emigrovala se svou rodinou. Má velmi ráda módu, hlavně tu západní.

Její sen: Chtěla by se odstěhovat za svou sestřenkou do Londýna!

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Květoslava Černíková

Věk: 60 let

Vzdělání: Základní škola

Povolání: V důchodu

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: České Budějovice

Rodinné zázemí: Dcera Květoslava, vnuk Kamil, žije s nimi v Praze.

Názory, zájmy: Často vzpomíná na jejich rodinný statek, vesnický život jí chybí.

Její sen: Vrátit se na svůj statek na jih!

- *Jak se jmenuje tvá postava?*
- *Je ti v něčem podobná nebo se zcela liší?*

- **Vstup do postavy + situace a foto ze života**

Odložte své karty a pojdte se projít do prostoru. Já vás teď provedu celým vaším dnem, budu klást otázky a řeknu stronzo – vy se zastavíte a jako socha se pokusíte představit to, co zrovna děláte – je pondělí 20. května 1967.

- *Vy v roli své postavy ráno vstáváte. Kolik je hodin a co uděláte jako první pro probuzení?*
- *Spěcháte možná do práce, možná do školy, tak stihnete jen rychlou snídani. Co snídáte?*
- *Jste ve škole nebo v práci, co právě teď děláte?*
- *Je čas oběda, kde, s kým a co obědváte?*
- *Již brzy bude víkend, na co se těšíte?*
- *Jdete domů, ale musíte ještě něco koupit. A jako každý den stojíte ve frontě, na co čekáte?*
- *Co děláte během dne nejraději?*

- **Zveřejnění informací o postavách v kruhu**

Postavíme se do kruhu. Trochu se podíváme, jaké postavy se nám tu sešly.

Krok vpřed udělá ten:

- *kdo chodí na SŠ*
- *kdo vystudoval odbornou školu*
- *kdo je zaměstnán*
- *kdo má rád hudbu*
- *kdo má rád literaturu*
- *kdo má za sebou nějakou špatnou zkušenost z minulosti*
- *kdo studuje vysokou*
- *kdo by chtěl studovat vysokou*
- *kdo byl vyhozen z VŠ*

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

- *kdo má děti*
- *kdo bydlí s rodiči*
- *kdo dělá práci, která ho baví*
- *kdo bydlí v ulici Sokolovská 8*

- **Najít svou rodinu + tvorba bytu**

Zaznamenali jste, že všichni bydlíte v jednom domě a pravděpodobně máte i mezi sebou nějaké příbuzenské vztahy. Zkuste se najít v rodinách a poté vytvořte svůj byt pomocí židlí, napište cedulky s příjmením každé rodiny na dveře, jmenovky pro každou postavu si nalepte na hrudník a nakonec napište sen, který vaše postava má. Ten si také nalepte na opěradlo židle, aby byl dobře vidět. Rodina Černíkových si napsala toto:

Byt č. 1 Černíkovi

Sen Romana: Jet se svou kapelou na turné na Západ!

Sen maminky Kláry: Chtěla bych se odstěhovat za svou sestřenkou do Londýna!

Sen babičky Květoslavy: Vrátit se na svůj statek na jih!

- **Domovní schůze**

Přichází pedagog v roli domovníka:

Tak, já jsem rád, že jsme se tu zase pěkně sešli, máme neděli 9 hodin ráno a to bude náš čas, kdy se sejdem na domovní schůzi u nástěnky v přízemí. Protože se k nám, milí soudruzi, přistěhovali noví nájemníci – zde soudruh Kopřiva s rodinou, bude dobře, když se všichni pěkně představíme. Pak si zapíšu zde na nástěnku, kdo bude uklízet dnes, kdo zítra, pozítří. Já pevně věřím, že spolu budeme dobře vycházet a ve všem podporovat naši ČSSR a naše bratry ze Sovětského svazu! A teď se rozejděte do svých bytů a prosím vás, vyklepejte si své rohožky.

- **Rodinná fotografie „Večer v rodinném kruhu“**

Vraťte se do svých bytů a než napočítám do deseti, udělejte živý obraz – živou fotografii, jak vypadá večer u vás doma.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Vzpomínky 50. léta

- Prohlížení alba

Každá rodina v tomto domě má za sebou nějakou minulost, něco, co poznamenalo jejich život během 40. a 50. let. Na co obyvatelé často vzpomínají? Co se stále objevuje v paměti rodině Kamila Černíka, na co vzpomínají Boříkovi?

V rodinách si připravíte fotografie z rodinného alba, které vytvoříte ze svých těl jako živý obraz. Metoda živého obrazu je založena na stejném principu jako u fotografií na začátku hry. Nemusíte všichni představovat sebe (pokud se to týká babičky, představujete její rodinu apod.), navíc můžete fotku doplnit komentářem či titulkem. Obě dvě situace máte napsané na papíře. Na přípravu máte 10 - 15 minut. Rodina Černíkových má například sepsané tyto dvě vzpomínky:

Prosinec 1950: Oslava narozenin maminky Kláry Černíkové	Květen 1951: Babička rozhořčeně vzpomíná: „Jak nás komunisti nutili vstoupit do JZD (Jednotné zemědělské družstvo), vyhrožovali nám a nadávali do kulaků, že okrádáme stát a hrabeme si jen na svém. Nakonec přišli a vystěhovali nás na druhou stranu republiky, protože děda jim nechtěl nechat všechno, na čem celý život dřel a to dědu zabilo, ta nespravedlnost, jejich moc a naše bezmoc.
---	--

- *Co jsme se z vašich fotografií dozvěděli?*
- *Jaký byl život po roce 1948?*
- *Co se změnilo?*
- *Jaké tresty dostávali lidé, kteří nesouhlasili s politickým názorem?*
- *Víte, kdy byla popravena 1. žena a kdo to byl? Proč ji popravili?*

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

- *Jak to bylo s cestováním? Mohl každý jet, kam s emu zachtělo?*
- *Co je to emigrace?*
- *Bylo dostatek zboží v obchodech?*

Pražské jaro

- **Druhá domovní schůze – únor 1968**

Na domovní nástěnce se objevují plakáty Beatles, Beach Boys, skautská lilie, Neckář + Vondráčková + Kubišová, Gott, Mick Jagger.

Jaký obrázek či fotografii by sis dal na domovní nástěnku ty na začátku roku 1968?

Domovník svolává pravidelnou schůzi:

Je opět neděle, 9 hod. Vítám vás na domovní schůzi, doufám, že jsme všichni. Chybí někdo? Proč? V první řadě bych s vámi chtěla vyřešit ten nepořádek v domě. Kdo tento týden službu? Zase nebylo vytřeno před sklepem. A ty nedopalky, že se ta mládež nestydí. A co je toto? Kdo sem dal tyhle hrůzy, co to je za máničky? Já vám dám, lepit mi na nástěnku takové modely! Ať už se to vícekrát neobjevuje, stejně to musím nahlásit výš. Rozejděte se do svých domovů anebo ne, jděte raději ven, zavolám sem někoho, kdo to tu pořádně uklidí a vyčistí.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

• Procházka Prahou na jaře 1968

Je neděle před obědem a rodiny vyšly na procházku do Prahy – všímají si takové nové jarní Prahy, něco pozitivního a nadějného je cítit ve vzduchu.

Na stěnách či po třídě jsou vyvěšené plakáty, zní hudba, do toho pedagog v roli kamelota vyvolává novinové titulky a rozdává je postavám – rodiny se setkávají na ulici a vedou na základě novinových titulků improvizované rozhovory. Po procházce jde každá rodina domů. S Sebou si nesou tyto novinové titulky.

- *Vláda sestavuje akční program!*
- *Alexander Dubček zvolen prvním tajemníkem!*
- *Prezident A. Novotný odchází z funkce! Kdo přijde po něm?*
- *Dubček si přišel zaplavat mezi lidi!*
- *Pozvolné zrušení cenzury!*
- *Vláda chce napravit chyby z 50. let – obnovují se politické procesy!*
- *Do Prahy přijede kapela ze západní Anglie The Beach Boys.*
- *Vláda chce vyřešit ekonomickou krizi!*
- *Budeme moci v budoucnu svobodně podnikat?*
- *Jiří Raška získal 1. zlatou medaili na ZOH ve Francii ve skoku na lyžích!*
- *Budeme moci cestovat více do zahraničí!*
- *Svoboda slova, svobodná tvorba v kultuře, svoboda slova v médiích!*
- *Uchazeči o vstup na vysoké školy by se měli přestat vybírat podle stranického klíče!*
- *Chystá se obnovení skautingu!*
- *Formanův film Hoří, má panenko a Rozmarné léto Jiřího Menzela míří na filmový festival v Cannes. Co si odtamtud přivezou?*

• Rozhovor se stranickým zástupcem soudruhem Kolářem

Domovník:

Svolávám vás na nečekanou schůzi, ale myslím, že je potřeba se ptát. Přijde k nám soudruh Kolář z úřadu a rád vám zodpoví vaše dotazy na to, co se tedy v naší politice děje? Mluví se o nějakých změnách? Co na to soudruh Kolář? Tak co, na co byste se chtěli zeptat? Vidím, že máte v rukách noviny – co se v nich píše? Rozumíte všemu? Myslím, že pro dnešek toho bylo až dost. Poděkujeme soudruhu Kolářovi a popřejme si klidný večer. Jo a Černíku, koukejte ztlumit tu vaši šílenou hudbu, to se nedá poslouchat!

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Napiš si otázky, na které by se tvá postava chtěla zeptat:

- 1.
- 2.
- 3.

- **Co se děje za dveřmi bytů: rozehrané etudy**

-

Pražské jaro se dotklo i plánů obyvatel domu v Sokolovské ulici v Praze 8. Co se změnilo u nich doma? Co jim tak svobodné a nadějně pražské jaro přineslo?

Do každé skupiny (rodiny) dostanete popis situace, kterou prožil daný obyvatel s rodinou či kamarády z domu na jaře 1968. Na základě tohoto textu připravíte a sehraje krátké etudy událostí sepsaných na lístkách. Etuda se rozehraje, když udělám pohyb rukou, jako když se otvírají dveře bytu. Jako příklad je zde popis situace, která se odehrává v bytě Černíkových.

V bytě Černíkových se sešla maminka, babička, na návštěvu přišli Skalníkoví starší (Kamil Černík je u Skalníků). Nadšeně se baví o současné situaci, o naději tohoto jara. Babička: „Třeba nám vrátí dědečkův statek, babičko. Chtějí přeci napravit chyby z 50. let – Dubček to říkal a já tomu chlapovi věřím.“ Maminka: „A co kdybychom jeli na výlet do Londýna? Psala sestřenka, že se o nás postará, že mají velký byt. Vláda slibuje, že cestování teď bude mnohem jednodušší. A mám pro vás radostnou zprávu, Kamila přijali na vysokou školu! A to jsem ani nemusela nic podepisovat, známý říkal, že to bez vstupu do strany nepůjde. Mám velkou radost, Kamil pro to tolik udělal.“ se současnou politickou situací souhlasí: „Strana má v plánu více věcí než jen cestování a umožnění studovat komukoli – chce povolit drobné soukromé podnikání. Třeba se nám ještě podaří mít náš vysněný obchod! Jsou to krásné časy!“

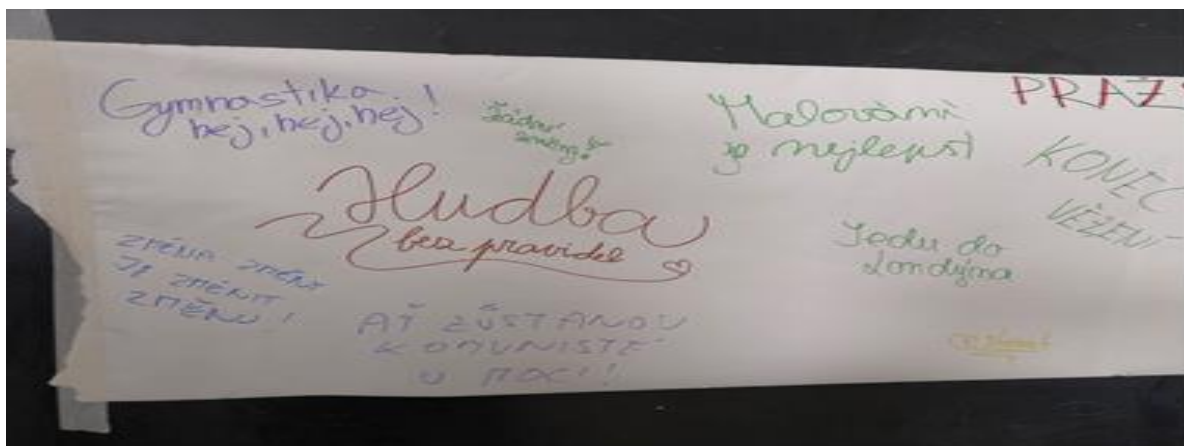

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

- **Nápisy na zdi**

Za týden v neděli odpoledne jdete opět na procházku kolem jedné malostranské zdi, kde je velký nápis – Konečně je tu jaro! Tam můžete napsat pocity vaší postavy z tohoto období.

Okupace a co následovalo

- **Okupace**

Rodiny jsou doma, je léto 1968. Je noc, zavřete si oči a poslouchajte pozorně.

Jsou slyšet zvuky letadel a tanků a text z prvního vysílání čs. Rozhlasu:

Všemu lidu Československé socialistické republiky
Včera, dne 20. srpna 1968, kolem 23. hod. překročila vojska Sovětského svazu, Polské lidové republiky, Německé demokratické republiky, Maďarské lidové republiky a Bulharské lidové republiky státní hranice Československé socialistické republiky. Stalo se tak bez vědomí prezidenta republiky, předsedy Národního shromáždění, předsedy vlády i prvního tajemníka ÚV KSČ a těchto orgánů.

- *Můžete otevřít oči. Co se asi stalo?*
- *Co vás napadá?*
- *Co o tom, že do naší republiky přijely tanky, víte?*
- *Řekněte (zapište) své nápady, znalosti, vědomosti.*

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Vaše rodina ráno po této noci vyšla do ulic – co viděla? Zkuste po rodinách udělat živý obraz toho, co mohli lidé vidět 21. 8. 1968. Byly to jen tanky?

- **Nápisy na zdi**

Co by vaše postava po tom, co viděla na ulici, napsala na malostranskou zeď? Napiš vše, co tě napadne.

Napiš své pocity z okupace:

- **Listopad 1969 - Třetí domovní schůze**

Už půl roku je naše země okupována sovětskými vojáky. Život a nálada se výrazně oproti pražskému jaru změnila, lidé jsou opět za svoje názory vyhazováni z práce, ze škol. Občas se najde někdo, kdo proti nastávajícímu režimu zabojuje – jako student Jan Palach, který se na protest proti této nesvobodě upálil, zdá se to být jako marný boj...

Domovník opět svolává schůzi:

Zase je tu šílený nepořádek. Kdo dnes uklízí? No jistě, Bořkovi, naši skautíci...Ale to teď nechme stranou. Přijde za námi soudruh Kolář a přinese velmi důležitý dokument – Souhlas s okupací. Tak doufám, že všichni vědí, že to mají podepsat. On už vám k tomu soudruh řekne sám, proč je to tak důležité a co by to pro vás znamenalo, kdybyste se snad rozhodli dělat nějaká odvážná gesta a nepodepsali to.

- **Souhlas s okupací**

Přichází druhý pedagog v roli pracovníka z odborové komise (soudruh Kolář) a přináší formulář, ve kterém se podepisuje souhlas s okupací ČSSR. Obchází jednotlivé rodiny společně s domovníkem a nutí je k podpisu. Pokud podepíší, chválí je, pokud ne, ničí (škrtná, trhá) jejich sny, které mají napsané na svých bytech. Domovník přitakává, vyhrožuje, jak to s nimi skončí, pokud nepodepíšou, ať si vzpomenou, jaké měli plány do života apod.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Podepíše tvá postava tento formulář?

Souhlasím se vstupem vojsk Varšavské smlouvy na území
Československé socialistické republiky.

Jméno

Podpis

Pokud si nepodepsal, hrozí ti něco?

Jaké metody používal soudruh Kolář k tomu, aby si souhlas podepsal?

Pokud jsi podepsal, co tě k tomu vedlo? Opravdu souhlasíš, že šlo o bratrskou pomoc?

Věděl jsi hned, zda podepíšeš, nebo to pro tebe bylo těžké?

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

- **Výstup z role, konec hry**

Naše hra je u konce. Proto vystupte ze svých postav, sundejte si vizitky, židle z bytů postavte opět do kruhu a posadte se na ně. Budu počítat od deseti do jedné, až bude jedna, jste opět každý sám sebou. V duchu si řekněte své vlastní jméno. Bude rok 2019 a naše hra skončila.

Reflexe

Na základě prožitých situací a hře v roli odpověz na tyto otázky:

- *Reflexe hry v roli – jaké jsou tvoje pocity ze hry v roli? Jak se ti postava hrála?*
- *Jak se tvá postava rozhodla – proč jsi za svou postavu souhlas s okupací podepsal a proč ne?*
- *Příběhy pamětníků – tuto situaci prožilo mnoho lidí, kteří vyprávějí své vzpomínky na stránkách Paměť národa, které si můžete po skončení programu poslechnout. Dovedeš si představit, že to opravdu byla skutečnost? Znáš někoho, kdo si na tuto dobu pamatuje? Kolik je mu asi let teď? Chtěl by ses ho na tuto dobu zeptat?*
- *Splnil by se tvůj sen v této době? Byl hodně rozdílný oproti snům postav z workshopu?*
- *Proč se některým lidem jejich sny nevyplnily? Co za to může? Hrozí něco takového v dnešní době? v čem by to bylo jiné? Co můžu dělat pro to, aby se to znovu nestalo?*
- *Dalo se s tím tenkrát vůbec něco dělat? Víš, kdy se tento převrat podařil? Proč se to povedlo?*
- *Myslíš si, že mělo smysl daný formulář nepodepsat či jinak projevit svůj nesouhlas? Byl to odvážný čin?*

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MATERIÁLY

Téma č. 1 Dům se představuje

Příloha 4.5.1 – karty postav

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Věra Zahradníková

Rozená: Koudelková

Věk: 25 let

Vzdělání: FF UK žurnalistika

Povolání: redaktorka a zahraniční zpravodajka v československém rozhlase

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Praha

Rodinné zázemí: vdaná za Václava Zahradníka, bydlí s matkou Václavou Koudelkovou a otcem Věroslavem Koudelkou, dědu jí zastřelili na barikádách na konci války

Názory, zájmy: Velmi se zajímá o politické procesy v 50. letech (proces s Miladou Horákovou, která byla nespravedlivě souzena a popravena pro politické názory) – často o tom doma s rodiči a manželem mluví, chodila na školu s Janou Horákovou, dcerou Milady Horákové.

Její sen: Touží otevřeně a svobodně říkat svůj názor a pracovat v rozhlase!

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Václav Zahradník

Věk: 28 let

Vzdělání: obchodní akademie

Povolání: provozní v bufetu Automat Koruna na Václavském náměstí
Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Praha

Rodinné zázemí: manželka Věra, žije s tchánem a tchýní

Názory, zájmy: Je komunikativní, zábavný, svou ženu ve všem plně podporuje, politika ho velmi zajímá hlavně díky jeho ženě, která pracuje v československém rozhlase, těší se, až bude otcem.

Jeho sen: Dál dělat práci, kterou má rád!

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Václava Koudelková

Věk: 45 let

Vzdělání: reálné gymnázium

Povolání: úřednice na úřadě

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Praha

Rodinné zázemí: matka Věry Zahradníkové

Názory, zájmy: Moc se do ničeho neplete, pro klid vstoupila do KSČ, ráda pěstuje zeleninu na chatě u Sázavy.

Její sen: Přestěhovat se na chatu a mít klid!

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Vilém Koudelka

Věk: 45 let

Vzdělání: reálné gymnázium

Povolání: úředník v Pražských komunikacích

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Praha

Rodinné zázemí: má dceru Věru, manželku Václavu, bydlí s dcerou a jejím manželem

Názory, zájmy: Člen KSČ, ale ne příliš angažovaný, do strany vstoupil, aby se jeho dcera dostala na školu, se ženou mají chatičku na Sázavě.

Jeho sen: Je pyšný na svou dceru, tudíž chce její dobrou budoucnost!

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Kamil Černík

Věk: 18 let

Vzdělání: odborné učiliště + večerní gymnázium

Povolání: obsluha stavebních strojů na stavbě

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Praha

Rodinné zázemí: žije jen s matkou a babičkou, otce nikdy nepoznal

Názory, zájmy: Zájem o humanitní vědy, momentálně se pilně učí na přijímačky na Vysokou školu zemědělskou, miluje hudbu - hraje na kytaru, často s kamarády přemýšlí o založení kapely.

Jeho sen: Jet se svou kapelou na turné na Západ!

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Klára Černíková

Věk: 38 let

Vzdělání: střední odborná škola, vyučená prodavačka

Povolání: prodavačka v zelenině

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: České Budějovice

Rodinné zázemí: žije se synem Kamilem a matkou Květoslavou Černíkovou, manžela nikdy neměla, otce Kamila považuje za nezvěstného

Názory, zájmy: Má sestřenici v Londýně, má velmi ráda módu, hlavně tu západní.

Její sen: Chtěla by se odstěhovat za svou sestřenkou do Londýna!

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Květoslava Černíková

Věk: 60 let

Vzdělání: základní

Povolání: v důchodu

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: České Budějovice

Rodinné zázemí: má vnuka Kamila a dceru Květoslavu, se kterými žije v Praze

Názory, zájmy: Často vzpomíná na jejich rodinný statek, vesnický život jí chybí.

Její sen: Vrátit se na svůj statek na jih!

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Zora Čápková

Věk: 35 let

Vzdělání: Vysoká škola pedagogická

Povolání: učitelka na gymnázium

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Praha

Rodinné zázemí: má manžela Zdeňka Čápa, dceru Janu (16 let), která hraje výborně na housle

Názory, zájmy: Je velice otevřená, upřímná, říká, co si myslí, nosí žákům do školy zakázanou krásnou literaturu, pouští hudbu ze Západu.

Její sen: Učit a vychovávat ze svých studentů dobré lidi!

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Zdeněk Čáp

Věk: 35 let

Vzdělání: 1. lékařská fakulta UK

Povolání: dětský lékař

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Praha

Rodinné zázemí: má manželku Zoru

Názory, zájmy: Zajímá se o nové poznatky a objevy v lékařství, má rád svou práci, politika ho začala zajímat až v poslední době, kdy se zdá, že se něco mění.

Jeho sen: Jet na stáž do zahraničí!

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Jana Čápová

Věk: 16 let

Vzdělání: základní

Povolání: studentka gymnázia

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Praha

Rodinné zázemí: maminka Zora, otec Zdeněk

Názory, zájmy: Miluje hudbu, hlavně klasickou, hraje na housle, taky moc ráda čte, momentálně dívčí literaturu.

Její sen: Cestovat s hudbou po celém světě!

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Anna Lhotáková

Věk: 50 let

Vzdělání: VŠE

Povolání: úřednice,

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Příbram

Rodinné zázemí: provdaná za Antonína Lhotáka

Názory, zájmy: Díky dědečkovi (dříve pracovala jako sekretářka u Huga Vavrečky, dědečka Václava Havla) poznala, co je to politika a zájem o věci veřejné, vzpomíná na radostné dny při osvobození Prahy, na perzekucích svých známých poznala, jak dokázal být komunistický režim krutý, a to i ke svým vlastním lidem. Ráda píše, napsala už mnoho článků do příbramských plátků, ale teď v Praze píše jen do šuplíku.

Její sen: Psát články do novin!

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Antonín Lhoták

Věk: 52 let

Vzdělání: základní devítiletá škola

Povolání: kopáč

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Příbram

Rodinné zázemí: manželka Anička

Názory, zájmy: Velmi chytrý, vzdělaný člověk, ale z politických důvodů nemohl studovat. Pracoval dva roky v pracovním táboře Jáchymov (těžil uran) za to, že znal jednoho kluka, který utekl přes hranice.

Jeho sen: Aby jeho děti nikdy nezažily vězení!

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jakub Lhoták

Věk: 20 let

Vzdělání: základní

Povolání: student odborného učiliště, obor elektrikář

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Příbram

Rodinné zázemí: Má bratra Jaroslava, matku Annu, otce Antonína.

Názory, zájmy: Má rád přírodu a hry, velmi se začal zabývat historií skauta, často se schází se svým kamarádem Petrem Boříkem, který mu vypráví o skautingu,

Jeho sen: Chodit do skautského oddílu!

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jaroslav Lhoták

Věk: 25 let

Vzdělání: odborné učiliště - obor automechanik

Povolání: automechanik

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Příbram

Rodinné zázemí: Má bratra Jakuba, matku Annu, otce Antonína.

Názory, zájmy: Miluje hudbu - moderní i vážnou - pokud to jde, chodí na koncerty. Nejvíc ho baví rytmus a bubny, často v mototechně mlátí do všeho, co mu přijde pod ruku. Štve ho, že kvůli minulosti svého otce ho nevzali na HAMU.

Jeho sen: Dostat se na Akademii múzických umění a studovat hudbu!

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Karel Kopřiva

Věk: 45 let

Vzdělání: průmyslová elektrotechnická škola, VŠE

Povolání: ekonom v podniku

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Plzeň

Rodinné zázemí: manželka Kristýna, syn Roman

Názory, zájmy: Kromě studia ekonomiky dopravy ho začala zajímat i politika, proto také vstoupil do KSČ a stal se z něj zarytý komunist, díky této skutečnosti získal i byt v Praze, kam se před pár dny s rodinou přestěhoval.

Jeho sen: Mít luxusní automobil!

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Kristýna Kopřiva

Věk: 45 let

Vzdělání: střední pedagogická škola

Povolání: třídní učitelka na ZŠ

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Plzeň

Rodinné zázemí: žije s manželem Karlem a synem Romanem

Názory, zájmy: Práce s dětmi, výtvarná výchova, jako většina kolegyň vstoupila do KSČ a věří, že udělala dobře, zvláště pro svého syna, přestěhovali se do Prahy před pár dny.

Její sen: Moc touží po chatě na Slapech!

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Roman Kopřiva

Věk: 24 let

Vzdělání: student Vysoké školy ekonomickou

Povolání: student

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Plzeň

Rodinné zázemí: bydlí s matkou a otcem, právě se přistěhovali do Prahy

Názory, zájmy: Chce studovat, rád poslouchá hudbu, hraje skvěle na kytaru. Přestěhoval se s rodiči před pár dny do Prahy a věří, že tu najde kluky do kapely.

Jeho sen: Dostudovat, mít dobré zaměstnání jako otec a hrát v kapele!

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Petr Bořík

Věk: 22 let

Vzdělání: jedenáctiletka ve Vysočanech + gymnázium v Litvínově

Povolání: skladník v podniku Léčiva

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Praha

Rodinné zázemí: bydlí se svým otcem Pavlem, matkou Milenou, sestrou Marcelou

Názory, zájmy: Po vyloučení z pražské školy (z politických důvodů) maturoval v Litvínově, kde žil u svého dědečka - velkého skauta. v Litvínově se naplno projevila jeho láska k přírodě, táboření, v 17 letech se stal chalupářem v Českém Jiřetíně. Od dětství fascinován skautingem na základě četby a minulosti svého dědy a otce.

Jeho sen: Mít vlastní skautský oddíl a dobře ho vést!

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Pavel Bořík

Věk: 50 let

Vzdělání: SOU obor dělník na stavbě

Povolání: betonář

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Litvínov

Rodinné zázemí: bydlí se synem Petrem, manželkou Milenou, dcerou Marcelou

Názory, zájmy: Skaut celou duší po otci, po zákazu Skauta komunisty v roce 1950 ho provozoval ilegálně, a proto v rámci politických procesů byl 2 roky v pracovním táboře, dodnes se z toho nevzpamatoval.

Jeho sen: Znovuobnovení skautingu v Čechách!

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Milena Boříková

Věk: 50 let

Vzdělání: SOU obor kuchař, číšník

Povolání: kuchařka

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Litvínov

Rodinné zázemí: bydlí se synem Petrem, manželem Pavlem, dcerou Marcelou

Názory, zájmy: Jde s dobou, příliš se neprojevuje, vzpomínky jejího manžela ji přesvědčují, že je lépe mlčet a držet krok.

Její sen: Dobré vzdělání pro své děti!

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Marcela Boříková

Věk: 18 let

Vzdělání: základní, studentka RG

Povolání: studentka dívčího reálného gymnázia

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Praha

Rodinné zázemí: matka Milena, otec Pavel, bratr Petr

Názory, zájmy: Veselá dívka, která má ráda výtvarné umění, chodí do lidové školy umění na výtvarnou výchovu.

Její sen: Vystudovat uměleckou školu a stát se světoznámou malířkou!

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Martin Šilhavý

Věk: 18 let

Vzdělání: základní

Povolání: student VŠE

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Praha

Rodinné zázemí: má matku Marii a otce Milana, mladší sestru Markétu

Názory, zájmy: Občas hraje u mámy v divadle, má rád hudbu, zvláště anglicky zpívanou, velký volnomyšlenkář, jde do všeho a hlavně proti proudu.

Jeho sen: S Kamilem založit kapelu a hrát po světě!

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Milan Šilhavý

Věk: 36 let

Vzdělání: Vysoká škola ekonomická

Povolání: ředitel výzkumného Ústavu při Vysoké škole ekonomické

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Praha

Rodinné zázemí: manželka Marie, syn Martin, dcera Markéta

Názory, zájmy: Člen Komunistické strany Československa - vzorem mu byl jeho otec, chce v KSČ reformovat a napravit chyby z 50. Let, politikou žije a věří, že bude líp! Je pyšný na svou dceru a její výkony ve sportovní gymnastice.

Jeho sen: Ukázat, že komunismus má i dobré stránky!

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Marie Šilhavá

Věk: 36 let

Vzdělání: Vysoká škola politická ÚV KSČ

Povolání: ředitelka divadla ABC

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Praha

Rodinné zázemí: manžel Milan, dcera Markéta, syn Martin

Názory, zájmy: Členka KSČ, divadlo je její život, velmi podporuje svou dceru v gymnastice, ale ještě více svého syna v divadelní kariéře, zajímá se o módu.

Její sen: Dělat divadlo a pozvat nějakého známého zahraničního herce.

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Markéta Šilhavá

Věk: 18 let

Vzdělání: základní

Povolání: studentka dívčího reálného gymnázia

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Praha

Rodinné zázemí: matka Marie, otec Milan, bratr Martin

Názory, zájmy: Miluje moderní gymnastiku, z dorostenek je nejlepší - vyhrála na celorepublikové soutěži v Karlíně v dorostencích - často si o tom vypráví s maminkou a tatínkem, její vzor je Věra Čáslavská, která si nedávno (1967) přivezla zlatou medaili z mistrovství Evropy v Amsterdamu, trénuje denně, do školy moc nechodí (nestíhá), nicméně jí to prochází, je pionýrka.

Její sen: Zúčastnit se olympiády a vyhrát ji!

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Dobromila Skalníková

Věk: 45 let

Vzdělání: střední odborné učiliště

Povolání: pekařka

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Praha

Rodinné zázemí: Má manžela Dalibora a syna Josefa.

Názory, zájmy: Pomáhala manželovi v koloniálu u Karlova mostu do té doby, než jim ho komunisti vzali, přesto je optimistická, k práci si stále zpívá, a to přenesla i na svého syna, plně podporuje svého syna i ve studiu.

Její sen: Ať syn dostuduje!

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Dalibor Skalník

Věk: 46 let

Vzdělání: střední odborné učiliště, zedník

Povolání: dělník v Poldi Kladno

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Praha

Rodinné zázemí: manželka Dobromila, syn Josef, jeho rodina po generace vlastnila koloniál u Karlova mostu, on ho zvelebil na velkoobchod s kávou

Názory, zájmy: Denně dojíždí do Kladna do práce, komunistům nevěří, ale je rád, že má alespoň nějakou práci, aby mohl živit rodinu, plně podporuje svého syna ve studiu.

Jeho sen: Touží mít zase rodinný obchod!

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OBČANSKÝ PRŮKAZ

Jméno: Josef Skalník

Věk: 28 let

Vzdělání: Gymnázium Jana Nerudy v Hellichově ulici

Povolání: student UK, fakulta dětského lékařství

Bydliště: Sokolovská 8, Praha 8

Místo narození: Praha

Rodinné zázemí: otec Dalibor, matka Dobromila

Názory, zájmy: Moc dobře a rád zpívá, má rád hlavně rokenrol.

Jeho sen: Dostudovat, nechat si narůst dlouhé vlasy a zpívat!

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Téma č. 2 Vzpomínky na 50. léta

Příloha 4.5.2 – texty rodinných vzpomínek na 50. léta

1. Zahradníkoví (Koudelkovi) z rodinného alba:

říjen 1950: svatba sestřenice

červen 1953: Často vzpomínají na měnovou reformu v roce 1953, která se jejich rodiny velmi dotkla. Měli našetřeno hodně peněz. Večer před tím dnem, než koruna změnila výrazně svoji hodnotu, prezident Zápotocký slíbil, že se nic nemění, ale pak to přišlo. Ze stokoruny se stalo 10,-Kčs, z 1000,-Kčs zůstala 100,-Kčs.

2. Černíkoví z rodinného alba:

prosinec 1950: oslava narozenin maminky Boříkové

květen 1951: Babička rozhořčeně vzpomínala: „Jak nás komunisti nutili vstoupit do JZD (Jednotné zemědělské družstvo), vyhrožovali nám a nadávali do kulaků, že okrádáme stát a hrabeme si jen na svém... Nakonec přišli a vystěhovali nás na druhou stranu republiky, protože děda jim nechtěl nechat všechno, na čem celý život dřel... A to dědu zabilo, ta nespravedlnost, jejich moc a naše bezmoci.

3. Boříkoví z rodinného alba:

leden 1950: výlet na běžkách do Jizerských hor

červenec 1954: Děda Bořík vypráví o skautingu (výlety, stanování, odboj během války), jak ho zakázali nejdříve nacisti (1940) a pak po válce komunisti (1950), během války se přes kamaráda dostal do party, která se po roce 1945 stala skautským oddílem. Po zakázání Junáka v roce 1950 komunisty se tajně scházel s kamarády dál. V roce 1952 začaly i výslechy na StB (Státní tajná bezpečnost), které probíhaly pravidelně po několik let z důvodu zapojení do ilegální skautské organizace. Několika výslechů se účastnil i jeho syn.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

4. Šilhaví z rodinného alba:

září 1948: koupení nového auta zn. Škoda

květen 1958: vítězství Markéty v gymnastice na celorepublikové soutěži v Karlíně v dorostencích

5. Čápovi z rodinného alba:

leden 1950: v zimě jsme jeli na Šumavu na lyže s rodiči a s tetou a mým bratrancem Františkem, vlak se najednou zastavil a dovnitř se nahrnuli vojáci se psy. Kontrolovali nás a říkali, jestli jsme tu neviděli někoho podezřelého a kam jedeme a kde budeme bydlet apod. Pak odešli. Moje teta byla celá taková rozklepaná. Nevěděli jsme proč.

červen 1950: To jsme pochopili až dnes. Teta totiž asi před měsícem zmizela – i s Frantou. Dlouho jsme o ní nic nevěděli, až nám přišel pohled z Janova a balík s pomeranči, to bylo zjevení! Táta mi vyprávěl, že teta měla manžela Karla – ten vlastnil velkou továrnu kovového zboží. Jednou, už před zimou, odjel služebně do Itálie a nevrátil se. A že se tetě nakonec taky podařilo pomocí převaděčů přejít hranice a emigrovat za ním. Ty pomeranče jsme raději hned snědli, aby na nás nepřišli – táta říkal, že by nás mohli i zavřít. Za pomeranče???

6. Kopřivovi:

březen 1948: Na plzeňském Chodském náměstí vždy stála socha našeho prvního prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka, najednou však zmizela a místo ní se objevila rudá hvězda – to je, pane, pokrok!!!

květen 1958: Při večeři syn nadšeně vyprávěl otci, že brzy složí pionýrský slib, že dostane rudý šátek. Sestra Květa (6 let) vyprávěla, že přišel do třídy učitel tělocviku a že se mají všichni účastnit příprav na spartakiádu – děsně se na to těší!

7. Lhotákovi z rodinného alba:

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

prosinec 1950: Štědrý večer

únor 1953: Antonín byl v pracovním táboře Jáchymov (těžil uran) za to, že znal jednoho kluka, který utekl přes hranice. Tvrdá zkušenost, na kterou se nezapomíná...

8. Skalníkoví z rodinného alba:

září 1948: Komunisté jim přišli vzít jejich pražírnu kávy, protože docházelo k tzv. znárodňování – zabírání větších podniků, továren, obchodů.

červen 1957: oslava ku přijetí syna Josefa na gymnázium

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Téma č. 3 Pražské jaro

Příloha 4.5.3 – situace v rodinách během pražského jara

1. Černíkovi: Naděje

Přítomní: Maminka a babička Černíkovi, Skalníkovi

Kamil Černík je u Skalníků.

Nadšeně se baví o současné situaci, o naději tohoto jara.

Černíkovi: „Třeba nám vrátí dědečkův statek, babičko. Chtějí přeci napravit chyby z 50. Let – Dubček to říkal a já tomu chlapovi věřím.“

„A co kdybychom jeli na výlet do Londýna? Psala sestřenka, že se o nás postará, že mají velký byt.“

Maminka Černíková otevírá dopis – jejího syna přijali na vysokou školu! A to je ani nikdo nenutil vstoupit do strany!

Skálovi: Strana má v plánu povolit drobné soukromé podnikání. Co, táto, třeba se nám ještě podaří mít náš vysněný obchod, co říkáš?

2. Skalníkovi: Kapela

Přítomní: Kamil Černík, Karel Kopřiva, Martin Šilhavý, Josef Skalník

Otec a matka Skalníkovi jsou u Černíků.

*Baví se o tom, jak se to tu všechno hýbe, jak se doba mění. „Slyšeli jste ty nové desky Beatles, The Rolling Stones! Kamarád je přivezl od strýce z Anglie, je to skvělá hudba!“ Dostávají nápad, že založí kapelu. Debatují nad názvem – **zde je prostor pro nápady účastníků**. „Složili jsme první písničku o dlouhých vlasech a svobodě!!!“*

Nabízí se možnost složit vlastní text písně, třeba jen čtyřverší se slovy: svoboda, vlasy, jaro, politika.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

3. Boříkovi: Založení skautského oddílu

Přítomní: Petr Bořík, otec Pavel Bořík, děda Přemek Bořík. Jakub Lhoták

Milena Boříková a Marcela Boříková jsou u Čápových.

U Boříků dnes založili s partou přátel z domu skautský oddíl, mají první poradu v jeho bytě, plánují jeho chod, první výpravu na Sázavu a hru na téma Zákaz Junáka: „Naposledy ho zakázali komunisti (1951), před tím nacisti (1940) a teď ho máme konečně zpátky.“ Bedlivě naslouchají vzpomínkám tatínka Petra, který jim také radí nějaké hry. Je skvělé, že se něco mění, že je oficiálně Junák povolený, a doufejme, že ho zase někdo nezakáže!

4. Zahradníkovi + Koudelkovi: Večerní káva nad politikou

Přítomní: Oba Zahradníkovi, oba Koudelkovi, Lhotáková, Lhoták

U Zahradníků se nad kávou scházejí Lhotákovi – již se znají několik let a často spolu mluví o politické situaci.

Věra napsala spoustu skvělých reportáží a teď se chystá natočit další o politických procesech v 50. letech, hlavně o Miladě Horákové – popravili ji jen proto, že měla jiný názor a že to byla ženská – jako výstraha pro ostatní, že i na ženský si mohou dovolit. Mluví o politických věznicích, že založili klub k 231 a že chtějí, aby vláda napravila vše, co jim nespravedlivě způsobila. Rodičům se to nelíbí – zažili 50. léta, kdy lidi zavírali a posílali do uranových dolů, nesouhlasí s tím, hrabat se v minulosti, akorát na sebe ukážeš... Manžel naprosto souhlasí s Věrou. A co na to Lhotákovi?

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

5. Čápovi: Majáles

Přítomní: Zora Čápková, Jana Čápková, Marcela Boříková, Markéta Šilhavá, Milena Boříková

Čáp je u Šilhavých.

*K paní učitelce **Zoře** přišly její studentky Marcela Boříková a Markéta Šilhavá, dále je tu její kamarádka Milena a dcera Jana. Jsou nadšené ze současné situace, baví se o nových knihách (Škvorecký) a že se bude rušit cenzura! Je tedy potřeba svobodu slova projevít i na studentské oslavě!*

Plánují blížící se Majáles – prvomájový průvod studentů – vymýšlejí a sepisují hesla na transparenty, které jdou proti současnému totalitnímu režimu:

„Nejsme ovce, nepotřebujeme baču! Pravda vítězí, ale dá to fušku! (dále dle fantazie účastníků)

6. Šilhaví: debata nad vínem

Přítomní: Milan Šilhavý, Marie Šilhavá, Kopřiva, Kopřivová, Čáp

Markéta Šilhavá je u Čápkové.

Milan a Marie Šilhavá se vyptávají Kopřivových a Čápa na jejich názor na současné změny v politice.

Časy se mění. Komunismus není špatná myšlenka, jen tam musí být ti správní lidé, aby se nedělo to, co se dělo. A proto je taky ve straně, aby byl u toho, až se to změní!

Kopřivovi jsou rozhodně proti jakýmkoli změnám: „Kdyby nebylo komunistů, nebydlíme teď v Praze. A teď si šetřím na auto, tak doufám, že nepřijdou nějaké změny a já o všechno přijdu!“

Čáp současné dění vnímá jako velice dobrou cestu ke změně, ale že by se nechal přemluvit ke vstupu do strany, to si nemyslí. Absolutně nesouhlasí s Kopřivou a jeho názorem.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Lhotákovi

Jakub jde k Boříkovým, Jaroslav ke Skalníkovým, rodiče Lhotákovi k Zahradníkovým.

Kopřivovi

Roman Kopřiva jde ke Skalníkovým, rodiče k Šilhavým.

Příloha 4.5.4. – novinové titulky

Vláda sestavuje akční program!

Alexander Dubček zvolen prvním tajemníkem!

Prezident A. Novotný odchází z funkce! Kdo přijde po něm?

Dubček si přišel zaplavat mezi lidi!

Pozvolné zrušení cenzury!

Vláda chce napravit chyby z 50. let – obnovují se politické procesy!

Do Prahy přijede kapela ze západní Anglie The Beach Boys

Vláda chce vyřešit ekonomickou krizi!

Budeme moci v budoucnu svobodně podnikat?

Jiří Raška získal 1. zlatou medaili na ZOH ve Francii ve skoku na lyžích!

Budeme moci cestovat více do zahraničí!

Svoboda slova, svobodná tvorba v kultuře, svoboda slova v médiích!

Uchazeči o vstup na vysoké školy by se měli přestat vybírat podle stranického klíče!

Chystá se obnovení skautingu!

Formanův film Hoří, má panenko a Rozmarné léto Jiřího Menzela míří na filmový festival v Cannes. Co si odtamtud přivezou?

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Příloha 5.1.5 – text prvního rozhlasového vysílání

Všemu lidu Československé socialistické republiky

Včera, dne 20. srpna 1968, kolem 23. hod. překročila vojska Sovětského svazu, Polské lidové republiky, Německé demokratické republiky, Maďarské lidové republiky a Bulharské lidové republiky státní hranice Československé socialistické republiky. Stalo se tak bez vědomí prezidenta republiky, předsedy Národního shromáždění, předsedy vlády i prvního tajemníka ÚV KSČ a těchto orgánů.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Příloha 4.5.6 – souhlas s okupací

Souhlasím se vstupem vojsk Varšavské smlouvy na území
Československé socialistické republiky.

Jméno

Podpis

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Příloha 4.5.7 – doporučená literatura, odkazy, pamětníci

<https://www.pametnaroda.cz/cs/capkova-zora-1938>

<https://www.pametnaroda.cz/cs/maisaidr-petr-1940>

Pražské jaro: <https://www.myjsmetonevzdali.cz/temata/prazske-jaro-a-okupace/prazske-jaro/>

Okupace: <https://www.myjsmetonevzdali.cz/temata/prazske-jaro-a-okupace/vpad-vojsk-varsavske-smlouvy/#video>

Šmíd, Michal – Paměť národa 68 (Post Bellum), Sís, Petr – Zeď (Labyrint 2007), Respekt 1968 – speciální příloha

Doporučená literatura z oblasti výchovné dramatiky vhodná ke všem tematickým blokům

Radek Marušák: LITERATURA v AKCI: METODY DRAMATICKÉ VÝCHOVY PŘI PRÁCI S UMĚLECKOU LITERATUROU

Eva Machková: JAK SE UČÍ DRAMATICKÁ VÝCHOVA: DIDAKTIKA DRAMATICKÉ VÝCHOVY

Radek Marušák, Olga Králová, Veronika Rodriguezová: DRAMATICKÁ VÝCHOVA v KURIKULU SOUČASNÉ ŠKOLY

Veronika Rodová: DRAMATICKÁ VÝCHOVA VE SLUŽBÁCH DĚJEPISU. VZDĚLÁVACÍ POTENCIÁL TEMATICKÉ KOOPERATIVNÍ VÝUKY

www.totalita.cz, www.dejepis21.cz, <https://www.postbellum.cz/co-delame/projekty/my-jsme-to-nevzdali/>, www.moderní-dejiny.cz

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY